

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 LISTOPADA 1933 R.

PROJEKT AKCYZY OD SODY

Spośród kilku projektów nowych podatków pośrednich, na szczególną uwagę zasługuje projekt akcyzy od sody, jako bezpośrednio związany z całą wytwórczością chemiczną. Należy bowiem stwierdzić, że niema takiej gałęzi przemysłu chemicznego, nieorganicznego lub organicznego, gdzieby soda nie była używana bądź w charakterze surowca, bądź niezbędnego materiału pomocniczego. Dlatego też projektami akcyzowymi jesteśmy w najwyższym stopniu zaniepokojeni i daliśmy wyraz naszej opinii, przeciwnej zdecydowanie projektowanemu obciążeniu sody, w licznych memorjałach, przedstawionych Rządowi. Opinia przemysłu chemicznego została też w całej rozciągłości potwierdzona przez Związek Izby Przemysłowo-Handlowych, oraz przez Izbę Warszawską, która na uroczystym posiedzeniu, zwołanym z okazji 5-ciolecia istnienia Izby Warszawskiej, przyjęła dnia 9 listopada r. b. następujący wniosek:

Plenarne zebranie Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie, zważywszy że projekt wprowadzenia podatku od sody:

1) znacznie obciążyłby surowiec, jakim jest soda, powszechnie stosowany w przemyśle chemicznym i innych,

2) spowodowałby duże podrożenie kosztów produkcji przemysłu przetwórczego, zwyżkę cen i dalszą rozpiętość pomiędzy cenami artykułów przemysłowych i rolnych,

3) nie przyniosłby spodziewanych dochodów Skarbowi Państwa, wobec możliwości zastąpienia sody innymi artykułami, a nawet całkowitego zaniechania używania sody,

4) spowodowałby uprzywilejowanie tych przedsiębiorstw przemysłowych, które znajdując się na polskim terytorjum celnym — nie opłacałyby akcyzy na sodę:

wypowiada się przeciw opodatkowaniu sody, jako sprzecznego z zasadą nieopodatkowywania surowców.

To stanowisko Izby Warszawskiej i Związku Izby utwierdza nas w przekonaniu, że projekt akcyzy od sody jest nie tylko sprzeczny z najistot-

niejszymi interesami i możliwościami rozwojowymi całego polskiego przemysłu chemicznego, lecz ponadto jest niezgodny z ideologią gospodarczą, reprezentowaną przez oficjalne przedstawicielstwo całego polskiego przemysłu i handlu.

Sprawą akcyzy od sody zajęły się ponadto liczne rzesze jej konsumentów. Tak np.: walne zgromadzenie członków Rady Nadzorczej i Zarządu Centralnego Związku Przemysłu Mydlarskiego, reprezentując 14 związków regionalnych i stanowiąc zrzeszenie zawodowe całego przemysłu mydlarskiego w Polsce, wypowiedziało się stanowczo dn. 5 listopada r. b. — drogą przyjęcia odpowiedniej uchwały — przeciw projektowi Ustawy o opodatkowaniu sody. Kraj nasz stoi na jednym z ostatnich miejsc, jeśli chodzi o konsumpcję mydła na głowę ludności; daliśmy się już wyprzedzić Rumunii i Czechosłowacji. Jakikolwiek podwyższenie ceny mydła byłoby bezsprzeczną konsekwencją wprowadzenia akcyzy na sodę, powodując zmniejszenie konsumpcji mydła w Polsce, a więc dalsze pogorszenie stanu higienicznego ludności miejskiej, zwłaszcza zaś wiejskiej.

Projektowane stawki podatkowe są niesłychanie wysokie. Wynosić mają: 8 zł. od 100 kg sody amonjalkalnej, co stanowi 30,2% wartości towaru; 12 zł. od 100 kg sody kaustycznej — 20% wartości towaru; 4 zł. od 100 kg sody krystalicznej — 28,2% wartości towaru; 30 zł. od 100 kg kwaśnego węgla sodowego — 92,9% wartości towaru.

Jest rzeczą oczywistą, że tak znaczne podwyższenie ceny sody, stanowiącej jeden z najważniejszych fundamentów, na których opiera się gmach wytwórczości chemicznej — fundament ten zarysować musi. W imię wyższej użyteczności przemysłu chemicznego i jego dalszego rozwoju — z całą stanowczością przeciwstawiamy się pomysłom obciążenia zasadniczego surowca jakimikolwiek opłatami.

Nie jesteśmy przecież w takiej sytuacji finansalnej, któraby wymagała zdobywania niewielkiej sumy, płynącej z akcyzy na sodę, za cenę wstrząsu całego przemysłu chemicznego!

SUROWCE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

NOWE DZIAŁY PRODUKCJI

Niektóre doniosłe surowce, niezbędne w przemyśle chemicznym, jak np. piryt, siarka i t. d. musiały być sprowadzane do kraju z zagranicy, wobec ich braku w Polsce. Ta konieczność importu jest dość dotkliwym czynnikiem naszej produkcji, uzależniając pewne gałęzie przemysłu od źródeł zagranicznych i przyczyniając się do osłabienia polskiego bilansu handlowego.

Można z zadowoleniem stwierdzić, że poszukiwania geologiczne ostatnich czasów przyniosły szereg odkryć, które zapewne pozwolą w bliższej lub dalszej przyszłości obejść się bez przywozu wspomnianych surowców z zagranicy.

Poważną rolę w przemyśle chemicznym gra siarka, stosowana do fabrykacji ultramaryny, siarczku węgla, siarczynów, prochu, wyrobów gumowych, zapalek, barwników siarkowych i t. p.

Na ziemiach polskich istniały przed wojną kopalnie siarki w Czarkowej (Kieleckie) i w Swoszowicach (Krakowskie), jednak eksploatowane były raczej gniazda siarki w złożach gipsowych. Szcześnie — kopalnie te zostały zaniechane, a przemysł polski przerabiał siarkę amerykańską lub sycylijską. Obecnie — badania geologiczne, przeprowadzone w Posądy (pow. Miechowski) wykazały rozległe pokłady siarki. Zdaniem kół fachowych pokłady te są tak duże, iż będzie można uruchomić kopalnię siarki z gwarancją opłacalności poczynionych inwestycji.

Zasadniczy przewrót następuje w zakresie zaopatrzenia kraju w piryty, które doniedawna, do fabrykacji kwasu siarkowego, trzeba było sprowadzać z Hiszpanji, Norwegji lub Włoch. Odkryte pod Skarżyskiem obszerne pokłady pozwolą zupełnie uniezależnić się od zagranicy, gdyż piryty krajowe odznaczają się znakomitą jakością: zawierają ok. 52% siarki, są zupełnie pozbawione arsenu, mają zaledwie ślady ołowiu i cynku. Dość dogodne warunki komunikacyjne krajowej kopalni umożliwiają dostarczanie pirytów po cenach, wykluczających zagraniczną konkurencję.

Kaolin — stosowany w przemyśle chemicznym do fabrykacji siarczanu glinu i ultramaryny (znacznie większe ilości używa przemysł ceramiczny i papierniczy) musiał być sprowadzany z Czechosłowacji lub Anglii. Oddawna znane pokłady kaolinu na Wołyniu nie były prawie wykryte, głównie z powodu braku kosztownych urządzeń do szlamowania. Teraz jednak sprawa spożytkowania kaolinu wołyńskiego wkracza na lepsze tory. Dodatnim czynnikiem postępu w tej dziedzinie jest sąsiedztwo pokładów kaolinu z terenami, zawierającymi kwarcyty, szpat, mikię i jasny granit w wysokim gatunku. Jednoczesna eksploatacja tych wszystkich bogactw mineralnych pozwoli zapewne na stworzenie odpowiednich środków komunikacji, które są kardynalnym warunkiem powodzenia.

Przemysł chemiczny należy do tych działów wytwórczości, gdzie inicjatywa produkcyjna nie załamała się bynajmniej pod wpływem kryzysu. Przeciwnie, nieustannie obserwować można postęp zarówno w zakresie polepszenia jakości wytwarzanych towarów i poszerzenia skali gatunków, jak w dziedzinie podejmowania nowych działów fabrykacyjnych. Przyczyny tego zjawiska należy szukać z jednej strony w niesłabnącej inicjatywie i pomysłowości naszego przemysłu, z drugiej strony w nieustannych zapytaniach odbiorców, którzy — uciekając od źródeł niemieckich — szukają pokrycia swego zapotrzebowania przede wszystkim w kraju. Współpraca Związku z organizacjami kupieckimi daje też na tem polu dobre wyniki. Zapytywani o możliwości nabycia w kraju artykułów dotychczas importowanych, jesteśmy poinformowani o zapotrzebowaniu rynku na artykuły w kraju niewytwarzane. Skolei informacje te przekazywane są przemysłom interesującym się nowymi działami wytwórczości chemicznej i stanowią cenny materiał rzeczowy.

W ciągu ostatnich tygodni podjęto następujące nowe działy produkcji. Fabryka płyt, błon i papierów fotograficznych „Alfa” w Bydgoszczy — po wypuszczeniu na rynek błon amatorskich wszelkiego rodzaju — przystąpiła dn. 1 listopada r. b. do produkcji błon rentgenowskich. Dzięki intensywnym przedwstępnyim zabiegom celem ustalenia pierwszorzędnej jakości błon, stanowią one materiał, nieustępujący w niczem znanym fabrykatom zagranicznym. Pomimo znacznych kosztów, związanych z poprzednimi studjami i obecną produkcją — cena polskich błon rentgenowskich jest niższa, niż ceny artykułów zagranicznych.

Sp. Akc. „Terebenthen” przystąpiła przed niedawnym czasem do fabrykacji sadzy. Jak wiadomo — produkcja sadzy w Polsce dotychczas prawie nie istniała. Zaledwie kilka drobnych wytwórni fabrykowało sadze niskich gatunków. Znaczne ilości sadzy sprowadzane są z zagranicy. Aczkolwiek całe zapotrzebowanie polskie nie może być pokryte produkcją krajową, to jednak podjęcie odpowiedniej wytwórczości przez „Terebenthen” stanowi poważny krok naprzód w kierunku dalszego rozwoju przemysłu chemicznego.

Jedno z przedsiębiorstw związkowych zakończyło studia nad produkcją w skali przemysłowej kwasu chromowego, sprowadzanego dotychczas z zagranicy. Kwas chromowy ma duże zastosowanie w przemyśle metalowym, zapotrzebowanie zaś jest coraz znaczniejsze. W najbliższym czasie kwas chromowy wypuszczony będzie na rynek w ilościach, pokrywających zapotrzebowanie wewnętrzne.

Wreszcie Fabryka Sztucznego Jedwabiu „Chodaków” prosi nas o podanie do wiadomości, że produkuje sól glauberską krystaliczną i ma na zbyciu znaczniejsze ilości tego artykułu.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 84 z dn. 29 października r. b. ukazało się pod poz. 610 Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 27 października 1933 o prawie celnem.

Rozporządzenie to jest bardzo istotne dla całości kształtu stosunków celnych. Z dniem 29 października r. 1934 tracą bowiem moc obowiązującą przepisy, które regulowały sprawy, objęte obecnym prawem celnem. Rok czasu od chwili ogłoszenia do wejścia w życie Rozporządzenia pozostawiony jest, celem dokładnego zapoznania się z nowymi normami prawnymi, co jest szczególnie zalecane tym wszystkim, którzy mają do czynienia z cieniem towarów.

Prawo celne zakreśla ustrój celny, zasadnicze postanowienia w zakresie ceł, podstawy dotyczące zwolnień od cła i ulg celnych, ruch osobowy i towarowy przez granicę celną, postępowanie celne, szczegółowe przepisy przewozowo-celne, reguluje sprawy uiszczania należności celnych, sprzedaży towarów, środków prawnych i t. d.

Z punktu widzenia ochrony celnej przemysłu krajowego na uwagę zasługuje przepis, ustalający wysokość opłat manipulacyjnych. Mianowicie, opłaty te nie mogą przekraczać 10% sumy przypadającego cła, opłaty dodatkowe — 5% sumy przypadającego cła. Bardzo istotny jest przepis, dotyczący ceł odwetowych i dodatkowych. Mianowicie, Rada Ministrów może w drodze Rozporządzenia nakładać cła odwetowe na towary pochodzenia z krajów, w których polskie towary traktowane są gorzej niż towary z innych krajów. Również w drodze Rozporządzenia Rady Ministrów nałożyć można cło dodatkowe na towary, pochodzące z państw o zdeprecjonowanej walucie oraz z państw, które stosowaniem w jakiegokolwiek formie dopłat przy wywozie — lub też innymi sposobami — podtrzymują konkurencję gospodarczą szkodliwą dla wytwórczości krajowej.

W Dz. Ust. Nr. 85 z dn. 30 października 1933 ukazało się Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 28 października 1933 o zmianie taryfy celnej przywozowej.

Stosownie do przepisów tego Rozporządzenia, które weszło w życie dn. 30 października r. b., zostały zniesione stawki celne na następujące artykuły, bezpośrednio interesujące przemysł chemiczny:

Z poz. 24. Nasiona sojowe, sprowadzane do przerobu fabrycznego, opłacać będą (wg. kolumny II) za pozwol. Min. Skarbu zł. 2 od 100 kg, zamiast dotychczasowego przywozu bezcłowego.

W poz. 161 uchylony został podział minerałów zawierających bor na: boraks surowy (ze stawką zł. 10) i inne minerały (bez cła); pozostała ogólna nomenklatura: „minerały zawierające bor — bez cła”.

W poz. 211, obejmującej oleje roślinne stałe przy 15°C, zmieniona została zasada skażania, zawartości wolnych kwasów tłuszczowych, oraz wprowadzono ulgę taryfową na oleje do celów

przemysłowych. Zamiast więc dawnego brzmienia poz. 211:

Oleje roślinne stałe przy 15°C, oprócz osobno wymienionych, o zawartości wolnych kwasów tłuszczowych:

1) 2% i wyżej:

a) skażone oraz zawierające 10% i wyżej wolnych kwasów tłuszczowych

zł. 12.50 i zł. 10.—

b) nieskażone

zł. 31.— i zł. 25.—

2) Poniżej 2%

zł. 125.— i zł. 100.—

obecne brzmienie jest następujące:

1) 2½% i wyżej

zł. 62.— i zł. 50.—

Uwaga: Oleje wymienione w p. 1 nin. poz., sprowadzane dla celów przemysłowych za poz.

Min. Skarbu

zł. 12.— i zł. 10.—

2) Poniżej 2½%

zł. 125.— i zł. 10.—

Z poz. 212 wydzielono olej sezamowy ze stawką zł. 250 i zł. 200, pozostałe oleje podzielono na skażone i nieskażone (zgodnie z dotychczasowym brzmieniem taryfy). Ponadto podwyższono zawartość wolnych kwasów tłuszczowych z 2 do 2½% w olejach roślinnych przeznaczonych do rafinowania.

W poz. 216, zawierającej tran rybi, wprowadzono podział na tran o zawartości wolnych kwasów tłuszczowych powyżej i poniżej 2½%, ten ostatni rozdzielono na trany mętne ze stawką zł. 30 i 37 oraz inne ze stawką zł. 78 i 97.

W poz. 222, obejmującej wszelkie tłuszcze zestalone, podwyższono zawartość wolnych kwasów tłuszczowych z 2% do 2½%, oraz wprowadzono podział zależnie od punktu krzepnięcia: powyżej oraz poniżej 38°C.

Wszystkie zmiany, dotyczące działu tłuszczowego, odpowiadają nomenklaturze i stawkom, obowiązującym do dnia 11 października r. b. Mianowicie, już po ogłoszeniu nowej taryfy celnej, stawki starej taryfy zostały zmienione w inny nieco sposób, niż to przewidywała nowa taryfa. Obecne zmiany są więc zaktualizowaniem tekstu nowej taryfy celnej.

W poz. 299, obejmującej związki sodowe, wprowadzono stawkę celną zł. 30 (t. j. obowiązującą do dn. 11 października r. b.) zamiast zł. 9 na azotyn sodowy. Ponadto wprowadzono podchloryn sodowy do nomenklatury celnej, ze stawką zł. 24, odpowiadającą dawnej stawce celnej.

Wreszcie sprostowano pewne drobne błędy nomenklaturowe, jakie wkraśli się do oficjalnego tekstu taryfy celnej.

Omówienie innych Rozporządzeń, które ukazały się ostatnio, odkładamy z powodu braku miejsca do następnego numeru „Wiadomości”.

W poprzednim numerze „Wiadomości” wkraśli się błąd do informacji o Rozporządzeniu co do stosowania ulgi celnej na oleje roślinne. Mianowicie, ulga ta wynosi 50%, nie zaś 30% — jak wydrukowano.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW
PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	450 zł.	Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	15 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 "	rogowa 13/14%N	40 "
" czysty 99%	300 "	Naftalin surowy prasowany	28,00 "
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1,80 "	" czysty w łuskach	52,50 "
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1,54 "	" ołowiu	120 "
" granulowany za 1 kg % N ₂	1,69 "	Oleina	215 "
Azotan amonu	100 "	Oleum 20%	175 "
Azotyn sodowy	120 "	Olej lniany	19,24 "
Benzol handlowy 90%	92 "	* Potaż kalcynowany 90/95%	115 "
" czysty	104 "	* Potaż żrący topiony 88/92%	120 "
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 "	Pirydyna czysta dla celów analitycznych za 1 kg	140 "
* Boraks	110—125 "	Smoła preparowana	8,00 "
Chlorek cynku 50° Bé	30 "	Saletra potasowa	16,50 "
Chlorek wapna bielący	30,6 "	* Saletra sodowa przem. zwyczajna	130 "
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	20—22 "	* Saletra sodowa przem. raz rafinowana	65 "
Chloroform czysty	800 "	Saletra sodowa podwójnie rafinowana	90 "
" "pro narcosi"	1,800 "	Siarczan amonu	100 "
Eter siarkowy	390 "	* Siarczan miedzi	27,60 "
Fenol czysty	265 "	* Siarczek sodu 60/62%	65—75 "
Formalina 40%	270 "	Soda amonjakalna	60 "
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	220 "	" kaustyczna	25 "
" techniczna 85/88%	160 "	Sól glauberska krystaliczna	60 "
* Karbid granulowany	70 "	Stearyna	7,00 "
Karbid drobny za % kg.	66 "	Superfosfat 16% par. Warszawa luzem	155 "
Karbolineum	29,75 "	Toluol czysty	10,72 "
Klej kostny	230 "	Woda amonjakalna chem. czysta zaw. + 25% NH ₃	115 "
Klej skórny biały	220 "	Zelatylna techn.	400 "
Krezol czysty	128 "		
Kwas azotowy tech. czysty za 100% HNO ₃	93 "		
Kwas mrówkowy 85%	241 "		
Kwas siarkowy 60° Bé	6,00 "		
" solny 19°/21° Bé	12,25 "		
" octowy techn. 30%	100 "		

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

KOMUNIKACJA LOTNICZA ZAPEWNIĄ MAKSIMUM WYGODY
OSZCZĘDNOŚCI CZASU I BEZPIECZEŃSTWA

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne: „PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BO RUTA Sp. Akc.“, Zgierz, tel. Łódź 121-01; Warszawa, Piusa XI 3. m. 8, tel. 8-38-78. „WOLA KRZYSZTOPORSKA“ Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165. ZAKŁADY CHEMICZNE W WIN- NICY, S. A. Henryków pod War- szawą. Tel. II podm. Jabłonna 5. Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross. Łódź, Piotrkowska 80, tel. 186-12.	Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LE- VER“ Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.	Oleina zwierzęca: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, 584-30
Chlorek wapna bielący. Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.	Gumowe artykuły techniczne: Sp. Akc. „WOLBROM“, Warsza- wa, Wierzbowa 9, tel. 206-80. Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW“ Sp. Akc., Warszawa, Złota 35, tel. 533-49.	Słomka i włosie wiskozowe: Sp. Akc. TOMASZOWSKA FA- BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA- BIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Chlorek wapnia (CaCl₂): „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 5.91-24.	Jedwab sztuczny: Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FA- BRYKA SZTUCZNEGO JEDWA- BIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39. FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW“, Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.	Smoła pierwszorzędowa: Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk.
Farmaceutyczne przetwory: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN“, Warszawa, Daniłowiczow- ska 16, tel. Centrala-Spiess. „FR. KARPIŃSKI SPÓŁKA AK- CYJNA“, Warszawa, Wolność 9, tel. 11-06-00.	Karbid: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94. Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk.	Soda amonjakalna, krystaliczna i kau- styczna: „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.
Gliceryna farmaceutyczna i technicz- na: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.	Klej kostny i skórny: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.	Soda kaustyczna. Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
	Kwaśny węglan sodowy (bikarbonat): „ZAKŁADY SOLVAY W POL- SCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.	Sól glauberska krystaliczna: „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39.
		Stearyna: Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.
		Zelazokrzem 45% i 75%: Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego“ bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej—Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11